

Губарева Ю. С.
Національний університет
«Києво-Могилянська академія»,
студентка факультету економічних наук,
спеціальність «Економіка», МП-2

АВСТРІЙСЬКА КОНЦЕПЦІЯ ЦИКЛІЧНИХ КОЛИВАНЬ ЕКОНОМІКИ

Фінансова криза/рецесія 2007-2009 років викликала відновлення інтересу до праць Мізеса-Хайєка або теорії австрійського бізнес-циклу (АБЦ). Теоретики австрійської школи доклали багато зусиль, для того, щоб з'ясувати, якою має бути ідеальна грошова система в умовах ринкової економіки. У теоретичному плані вони розробили концепцію економічного циклу, яка пояснює, як цикл провокується діями Центрального банку і банківською системою, що працює на принципах часткового резервування – за допомогою кредитної експансії, яка не базується на зростанні реальних заощаджень. В історичному плані теоретики пояснили еволюційний процес появи інституту грошей і відмову від ринкових принципів, спотворення природної еволюції банківських інститутів під впливом державного втручання. В етичному плані вчені виявили юридичні принципи і вимоги права власності по відношенню до банківських договорів, принципи, породжувані ринковою економікою і необхідні для її нормальної роботи. [1]

Цей теоретичний аналіз привів до висновку про те, що грошова і банківська система несумісна з вільною ринковою економікою і являє собою постійне джерело фінансової нестабільності і економічних потрясінь. Стає очевидною необхідність глибокої трансформації світової грошової і фінансової системи. Для цього необхідно провести три реформи:

1) відновити 100%-е резервування всіх депозитів до вимоги і їх аналогів, як фундаментальний правовий принцип приватної власності;

2) ліквідувати всі центральні банки, так як, по-перше, в результаті виконання пункту 1 зникне потреба в кредиторі останньої інстанції, а по-друге, будучи справжніми органами централізованого фінансового планування, вони виступають джерелом постійної нестабільності

через наявність законного засобу платежу і громіздкою, постійно мінливою системою банківського нагляду;

3) повернутися до класичного золотого стандарту, як єдиного світового стандарту, в рамках якого була відсутня можливість маніпулювати грошовою базою з боку державної влади і який зміг би приборкати інфляційні очікування різних груп інтересів.

Перераховані вище заходи не тільки дозволили б усунути причини існуючих проблем, сприяючи сталому соціально-економічному розвитку, але і, слугуючи орієнтиром, допомогли б зрозуміти, які супутні реформи йдуть в потрібному напрямку, а які – ні, даючи можливість отримати більш точну оцінку різних варіантів економічної політики реального світу. [2]

Представники австрійської економічної школи завжди твердили, що в умовах грошового націоналізму відстоювання плаваючих валютних курсів для появи ідеальної грошової системи – груба помилка.

До прихильників цієї політики відносяться економісти чиказької школи. На думку австрійців, для політики скасування центральних банків і встановлення класичного золотого стандарту зі 100%-ним резервуванням банківських вкладів, слід робити все можливе, щоб реальна грошова система наближалася до ідеальної, як механізму її функціонування, так і результатів. Для цього потрібно максимально обмежити грошовий націоналізм, виключити можливість того, щоб кожна країна виробляла свою незалежну грошову політику, і приборкати, наскільки це можливо, інфляційну політику кредитної експансії, тим самим створюючи передумови відповідальної поведінки економічних, політичних і соціальних агентів, особливо профспілок та інших груп тиску, політиків і центральних банків.

Саме в цьому контексті, слід аналізувати думки таких видатних австрійських економістів, як Мізес і Хайек. Особливо яскравий і радикальний аналіз грошового націоналізму і плаваючих валютних курсів провів Хайек в роботі 1937 г. «Грошовий націоналізм і міжнародна стабільність». У цій книзі Хайек показав, що плаваючі валютні курси перешкоджають ефективному розміщенню ресурсів на міжнародному рівні, спотворюючи реальні потоки споживання і інвестицій. Крім того, вони призводять до того, що необхідність коригування реальних витрат у бік зниження відбувається за рахунок збільшення номінальних цін, в умовах хаосу конкурентних девальвацій, кредитної експансії та інфляції,

що викликає безвідповідальна поведінка профспілок, які вимагають постійного підвищення заробітної плати. Без збільшення рівня безробіття задовольнити подібні вимоги можна тільки інфляційним шляхом.

При режимі фіксованих обмінних курсів падіння вартості національної валюти на міжнародних ринках або відтік золота (міжнародних валютних резервів) виступають сигналом для оперативної реакції уряду. При плаваючих обмінних курсах вплив зростання грошової пропозиції на внутрішні ціни відбувається занадто повільно, щоб стати явним або щоб притягнути до відповідальності винних. Більш того, бажане зростання зайнятості зазвичай передуює зростанню цін. Хайек зазначає: «Я не думаю, що ми досягнемо міжнародної стабільності без повернення до режиму фіксованого обмінного курсу, який успішно обмежує центральні банки і дозволяє протистояти тиску прихильників інфляції, в число яких часто входять міністри фінансів». [2]

Виступаючи на захист фіксованих обмінних курсів, Мізес одночасно захищає золотий стандарт як ідеальну міжнародну грошову систему. Так, в 1944 р в книзі «Могутній уряд» він писав: «Золотий стандарт зводив нанівець всі проекти держави в області досягнення легких грошей. Проводити політику кредитної експансії і при цьому підтримувати золотий паритет, жорстко зафіксований законом, неможливо. Державі доводилося вибирати між золотим стандартом і політикою – в довгостроковій перспективі катастрофічної – кредитної експансії. Ніякого краху золотого стандарту не було. У всіх країнах золотий стандарт був зруйнований державою. Золотий стандарт настільки ж несумісний з етатизмом, як і принцип свободи торгівлі. Уряди відмовлялися від золотого стандарту, тому що хотіли підняти внутрішні ціни і ставки заробітної плати вище рівня світового ринку і тому що мали намір стимулювати експорт і стримувати імпорт. В їхніх очах стабільність обмінного курсу валют була не благом, а недоліком. У цьому сенс розвиненої лордом Кейнсом ідеї кредитно-грошової політики. Кейнсіанці пристрасно захищають нестабільність обмінного курсу валют».[3]

З іншого боку, на думку Мізеса, повернутися до золотого стандарту і до фіксованого валютного курсу не складає особливих труднощів: «Потрібна лише одна умова – відмова від політики дешевого кредиту і від девальвації, як методу боротьби з імпортом».

Крім того, на думку Мізеса, тільки фіксовані обмінні курси сумісні зі справжньою демократією, а інфляційна політика, що передбачена плаваючими валютними курсами, по суті, антидемократична: «Демократичний контроль – це бюджетний контроль. Уряд має лише одне джерело доходів – податки. Без згоди парламенту будь-яке оподаткування незаконно. Але якщо в уряду є інші джерела доходу, воно може звільнитися від парламентського контролю». [4]

Список літератури:

1. Уерта де Сото Х. На захист євро: підхід австрійської школи // Питання економіки. – 2012. – № 11. – С. 201 – 210.
2. Friedrich Hayek, *Law, Legislation and Liberty: A New Statement of the Liberal Principles of Justice and Political Economy*, Volume III. *The Political Order of a Free People* 1979, pp. 9 – 10. Retrieved from [Law, Legislation and Liberty](#).
3. Mises, Ludwig von. 1912. *The Theory of Money and Credit*. New Haven, Conn.: Yale University Press, 1953. pp. 251 – 253. Retrieved from <http://mises.org/books/tmc.pdf>.
4. Thornton, *The Economics of Prohibition*, 2006, pp. 45 – 67. Retrieved from [The Economics of Prohibition](#).

Гуменна О.В.

Національний університет

«Кієво-Могилянська академія»

декан факультету економічних наук,

к.с.н., доцент

КРЕАТИВНІ ХАБИ ЯК ЯДРО КРЕАТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ

Сучасні швидкі зміни в глобальних процесах творення і впровадження винаходів свідчать про те, що вся економіка майбутнього буде креативною. Креативність економіки є визначенням її якості, так само як і ефективність. Економічний вимір креативності полягає у виявленні її впливу на підприємництво, генерування і стимулювання інновацій, підвищення продуктивності та економічний розвиток.

Сучасний стан формування «креативної інфраструктури» в Україні відображає її урбаністичну орієнтацію (центри креативного розвитку в провідних українських містах – Київ, Львів, Дніпро,